

דברי הימים

ליקוטי דברי תורה על פרשת השבוע

נלקח מספר "שערי חיים" על פרשיות השבוע של מורינו הרה"צ שליט"א

ח"י כסלו התשפ"א
שנה ה'

פרשת וישלח

גיליון 360

אין לקרוא גיליון זה בעת התפילה

הצילני נא מיד אחי

בפרקי אבות מופיעות שלוש משניות העוסקות במושג "חבר" והן: יהושע בן פרחיה ונתאי הארכלי קבלו מהם, יהושע בן פרחיה אומר: עשה לך רב, וקנה לך חבר, והוי דן את כל האדם לכף זכות (אבות א' ו). אמר להם: צאו וראו איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם. רבי אליעזר אומר: עין טובה. רבי יהושע אומר, חבר טוב (שם ב ט). רבי אלעזר בן שמוע אומר: יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשלך, וכבוד חברך כמורא רבך, ומורא רבך כמורא שמים (שם ד יב). הדגש המושם על נושא ה"חברות" במסכת אבות העוסקת בהקניית המסורה מאב לבנו ומדור לדור מעת קבלת התורה בסיני, מלמד על החשיבות העצומה שיש למושג "חבר" במסורת היהודית.

פעם נכנס יהודי לכ"ק האדמו"ר רבי אהרן מבעלז' וצ"ל ושפך לפניו את לבו: יש לו בן שעד עכשיו היה מהמצויינים בלימוד, בתפלה ובהתנהגות, והנה לאחרונה הבן פשוט איבד את הבנתו ולא מסוגל לקלוט שום דבר בלימודיו. נאנח האדמו"ר ואמר: "תבדוק מי הם החברים שלו". האבא נדהם למשמע אוניו, שכן ידע כי חבריו של בנו היו רק תלמידים מצויינים ומבתיים טובים. הלך לברר ואכן שמע שחבריו רק ילדים טובים. חזר האב לאדמו"ר ופרץ בבכיו: "רבי הושיעני! חזר שוב הרבי ואמר: "אנא תברר ותבדוק מי הם החברים של בנך". מעשה זה חזר בשלישית, ואז החל האב לעקוב והבחין בבחור מסויים שמתרועע כל היום עם בנו. החל האב לברר יותר על אותו חבר וגילה כי בחיצוניות נראה אותו בחור מצויין אבל תוכו רקוב". נכנס האב לאדמו"ר לדווח לו שזו באמת הסיבה... אמר לו האדמו"ר: "אנחנו מבקשים כל בוקר: 'והרחיקנו מאדם רע, מיצר הרע, ומחבר רע', ואחרי כן מבקשים שוב ב'יהי רצון' על 'חבר רע'. למה צריכים לבקש פעמיים על כך? אלא ללמדנו שכדי להציל מחבר רע (שפעמים רעותו מוסתרת) לא די בתפלה אחת אלא צריך להתחנן ולבקש שוב ושוב, ורק ע"י תפלה כזו אפשר להציל", ע"כ דבריו.

השפעתו של החבר יכולה להיות בונה ומרוממת, או חס ושלום להיפך, הורסת ומשפילה. ה"חבר" ההורס אינו חבר אמיתי, למרות מתק שפתיו והתענוג המדומה לשהות במחיצתו. מחבר כזה חייבים להתרחק וכדברי ה"אורחות צדיקים": "מהר וסור מעלי". הרמב"ם בפירושו המשניות על משנה זו, מוסיף נופך חדש למושג "חבר": כאשר תתחבר, אל תתחבר לפי מידותיך, אלא התחבר לפי מידות חברך. וכאשר יסמוך כל אחד משני החברים על זה הציווי, תהיה כוונת כל אחד מהם להשלים רצון חברו, ותהיה כוונת שניהם דבר אחד בלא ספק.

מסופר כי הצדיק הנערץ רבי משה לייב מסאסוב ז"ע, נקלע אל מול שני גויים שיכורים, שישבו בפונדק ולגמו כוסות הגונים של יין שרף. כטוב לבו במשקה, אמר אחד השיכורים לחברו: "דע כי אין לך חבר טוב ממני"... נענה השיכור השני: "וכי כיצד תאמר כי אתה חברי הטוב, אם אינך יודע מה חסר לי?". אמר רבי משה לייב: סוד גדול לימדוני: ריע אמיתי, הוא מי שידוע מה חסר לחברו ודואג להשלים זאת.

המושג "חבר" אינו פשוט כלל וכלל, ואינו דבר זמין כל כך. להיות חבר, פירושו הבנה גדולה והזדהות מוחלטת עם הזולת, ונכונות להקרבה עבודה. חבר של אמת חש אותך ויודע למה הנך זקוק, חבר שמרגיש בצרתך ושמח בשמחתך גם אם לא תספר לו על כך. חברות אינה עניין של מה בכך ואינה מיועדת כדי ליהנות רק בדברים גשמיים, אלא גם ובעיקר לתמוך בצרכים רוחניים ונפשיים, ובעזרה בשמירת המצוות ובלימוד התורה. אדם ללא חבר אינו יכול להגיע לשלימות.

נסיים פרק זה בסיפור נפלא מאוצר המדרשים על חברות אמיתית: מעשה בשני אנשים שהיו אוהבים זה את זה אהבה נפלאה וכל אחד מהם היתה נפשו קשורה בנפש חברו, ומפני רוב המלחמות הוכרחו להפרד איש מעל אחיו וישבו בשתי מלכויות. ויהי היום ויבוא האחד בעיר חברו ויגד למלך ההוא ויחשבהו למרגל, לפי שבא מעיר אויבו ויצו להרגו. וכשראה שכלתה אליו העירה מאת המלך, נפל לפני רגליו ויבך ויתחנן לו שיעשה עמו צדקה אחת, אמר לו המלך: "מה היא?". אמר לו: "אדוני המלך, סוחר גדול הייתי ורוב סחורותי נתתי לאנשים באמונה ולא כתבתי עליהם שטר ואשתי ובני אינם יודעים מהם, ואם אמות ולא אודיעם ולא אכתוב שטרות על הלוקחים, יישארו בני עניים מרודים, ועתה אלכה נא ואעשה זאת ואשובה". אמר לו המלך: "ומי יאמין לך שתשוב?". אמר לו: "אדוני המלך, הנה חברי זה שהוא יושב בעירך יערבני". אמר המלך לחברו: "האתה תערבנו שאם לא יבוא לזמן שאקבע לו תמות אתה?". אמר לו: "כן אדוני המלך, אנכי אערבנו, נפשי תחת נפשו".

אמר המלך: "בחיי אני אראה היהיה הדבר הגדול הזה". מיד נתן לו זמן ללכת ולשוב חודש ימים. וביום האחרון מהחודש, והמלך היה מיחל כל היום אם יבוא האיש. ויהי השמש לבוא ועדיין האיש לא בא, ויצו המלך להביא את חברו מבית הסוהר להתיז את ראשו. מיד הוציא והוא ברחוב העיר וישימו החרב על צווארו והנה קול שאון בעיר לאמור: "הנה בא האיש". ויבוא האיש וירא את חברו מוכן ליהרג ויקימהו מהארץ ויקח החרב לשומה על צווארו, וגם חברו עשה כן. ויהיו שניהם אווזים בחרב, זה אומר: "אני אמות" וזה אומר: "אני אמות תחתך". וכראות המלך כי הפליא לעשות באחרונה מן הראשונה, תמה מאוד הוא ושריו, ויצו המלך ויסירו החרב מעל שניהם, וימחול להם ויעשרם עושר גדול. ויאמר להם: "בבקשה מכם, אחרי היות חוזק אהבה כזה ביניכם, עשו אותי חבר שלישי לכם". ויהיו חברים למלך מן היום ההוא והלאה. לכן בדיוק התכוונו רבותינו ז"ל באומרים "וקנה לך חבר", אכן, "או חברותא או מיתותא!"

מבאר הגאון רבי יוסף דב הלוי סלוביניצ'יק זצ"ל (בספרו בית הלוי) כי יעקב אבינו התיירא משני הדברים: גם מפני שפיכות דמים - אם ילחם נגד עשו, וגם מפני התקרבות יתירה של עשו אם יכרות עמו ברית שלום. ומכיון ש"גדול המחסיאו יותר מן ההורגו" ביקש קודם כל: "הצילני נא מיד אחי" - מפני אחוותו של זה. ורק אחר כך "מיד עשו". שכן הפחד שצריך להיות מ"עשו" הוא בראש ובראשונה כאשר הוא "אחי" - כשיש עמו קשרי ידידות ואחוה, וככל שיותר נתרחק מאחותו של עשו ונקיים "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי", כן תקטן הסכנה ממנו...

באגרת למקורבו (הובא בספר שביבי אור) כתב הגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל כדברים האלו: "מאד מאוד נחוץ שמירה והחירות גדולה שלא להיות נגרר אחרי בני הנוער המתרחקים מגבול תורתנו הקדושה, ועיניהם חשכו ולא יוכלו להתבונן במאור תוה"ק, אשר רק היא ממלאת אורה ושמחה בלב האדם הזוכה להחיות את נפשו". ובאגרת אחרת כתב: "שמעתי כי נמצאים בין בני הישיבה שנתרחקו מתורה ויראת ה'. עשה בחכמתך שלא תפגש עמהם בשום דבר כי זו סכנה. הרחק מהם ומכיוצא בהם, ורק אלה שהם בטוחים באין ספק שהם בעלי תורה ובעלי יראה עמם תדבק ותתחבר".

השו"ך

זמני השבת

3:37	הדלקת הנרות:
4:52	מנחה וקבלת שבת:
9:30	פירות טיש:
6:38	עלות השחר:
7:50	נץ החמה:
8:00	דף היומי:
9:00	שחרית:
9:50 - 9:14	סופ"ז ק"ש:
11:51	חצות:
12:21	מנחה גדולה:
3:50	מנחה וסעודה ג':
4:50	מוצאי שב"ק:
5:06	מוצאי שב"ק - ר"ת:
6:00	אבות ובנים:
7:00	דף היומי מוצש"ק:

זיכוי הרבים

רכשו לכם זכות הפצת הגיליון 'דברי חיים' להצלחה ולסיד"ש בכל העניינים או להנצחת קרוביכם.

kehiladivreichaim@gmail.com

נדבת

הדפסת הגיליון והפצתו

לעי"נ

האשה החשובה

והכבודה מרת יהודית

חנה מקסוול ע"ה בת

הר"ר שלמה וויט זצ"ל

נלב"ע כ"ז ניסן התשנ"ב

הקדמה להמאורעות שבפרשה זו: כשנולד יוסף הוגד ליעקב בנבואה לחזור לבית אביו ואמו [ב"ב דף קכ"ג: ושם מבואר שראה שאין זרעו של עשו נמסר אלא ביד זרעו של יוסף שנאמר והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש]. וי"א שרבקה שלחה את מניקתה דבורה להגיד לו שיחזור [ספר היצר]. אמנם יעקב חשש שמא עשו עדיין בכעס עליו, ועוד שרבקה אמרה בפירוש ליעקב שישב בבית לכן "עד אשר תשוב חמת אחיך" לכן היה רוצה לפייסו שלא יהיה בכעס עליו על שלקח הברכות.

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכָיו:

פרש"י מלאכים ממש, ויש לדקדק האם יש מלאכים שאינם ממש, ותי"ה הרה"ק מו"ה מאיר מפרעמיסלאן ז"ל שיש שני סוגי מלאכים יש מלאכים שנבראו בששת ימי בראשית והם עומדים ומשמשים את קונם תמיד ויש מלאכים שנבראים על ידי המצות והמעשים טובים של האדם, והנה המלאכים הראשונים תפקידם לשמש את הבורא ית"ש, אבל המלאכים שנבראו ע"י המצות תפקידם לשמור על האדם, וכמאמר חז"ל העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט א', וכל מצוה שאדם עושה המצוה שומר ומגין עליו, וזה מרמז רש"י בכתבו מלאכים "ממש" ממש ר"ת מלאכים ממצות שעשה, [וכ"ז שיטת רש"י אבל האזן עזרא והרלב"ג כתבו שלא כדבריו וכן משמע במגווס אונקלס שפי"א אזגדין ולא מלאכיא שהיו שלוחים אנשים, ובעץ יוסף על המדרש רבה הביא שבתחילה רצה יעקב לשלוח אנשים אבל היו יראים ללכת לכן הוצרך לשלוח מלאכים ללותם, נמצא ששני הפשטים אמת.]

דהיינו תפילה להשי"ת, ואם היה אומר כל זה בלשון אחר לא היה הלשון אחר של גרתי בגימטריא תרי"ג דדוקא בלשון הקודש החשבון בדיוק, לכן ציוה להם לומר בלשון הקודש כדי שיהיה דבריו מרומזים ענינים אחרים. עוי"ל התרגום של גרתי הוא "דרתי" בגימ' תרי"ד דהיינו כל תוספי יש לשמור על התרי"ג ולא להוסיף כמו עשו שהוסיף על כיבוד אב שלא לצורך.

כששמע יעקב שעשו בא לקראתו לאחר כל ההשתדלות היה מתירא שמא יזקק הוא או שמא יזיק את עשו ועי"ז יגרום צער ליצחק אביו [לא"ס], ואף שהובטח לו הקב"ה בשעת חלום הסולם מ"מ היה מתירא שמא יגרום החטא, או כוחו של עשו בכיבוד אב, או כוחו של עשו בישוב ארץ ישראל, והתפלל לה' והמתין לתשובה מן השמים שיגידו לו מה לעשות, אמנם לא קיבל תשובה משום שהקב"ה רצה שהוא יעשה השתדלותו כפי הבנתו [אלשיך ור"ק]. ומעשה אבות סימן לבנים שאפילו אם אין נענים מיד בתפילה אין להתייאש ויש לעשות השתדלות ולבטוח בה' והקב"ה עוזר תמיד.

לאחר ששלח המתנות קם יעקב באמצע הלילה ויקח את משפחתו ויעבר אותם דרך מעבר יבק ואחר שהעביר הכל חזר לעבר השני ליקח פכים קטנים ששכח שם, כי אצל צדיקים ממונם חביב עליהם שבה להם עי"מ מ"מ באמונה, י"א שהפך היה אותה פך שמשח המזבח בבית אל, וממנו השתמש אליהו הנביא בו לאשה הצרפתי ואלישע באשת עובדי' ואשר החשמונאים מצאו אותו בנס חנוכה [ט"ך על החורה ופלה"ק].

וַיְהִי לִי עֹד וַחֲמוֹד:

פרש"י דרך אנשים לומר על שוורים הרבה שור, ונאיתי צסס הנעלי מוסר לפרש כי מצינו להלך בפרשה שיעקב אמר יש לי כל, ועשו אמר יש לי רב, כי יעקב כל מה שנתנו לו מן השמים היה שבע רצון ולכן אמר כל מה שיש לי זה מה שאני צריך, משא"כ עשו הרשע אמר יש לי רב, אבל אין זה מספיק ואני רוצה הרבה יותר, וזה מה שאמר יעקב ויהי לי שור שהיה לו הרבה שוורים כפרש"י אבל הכל היה כמו שור א' אצלו כי היה שבע רצון בין אם יש לו שור א' או הרבה שוורים.

צמלקס איתא שור זה יוסף שנאמר בכור שורו הדר לו, חמור זה יששכר דכתיב יששכר חמור גרם, להורות שאצל יהודי הנכסים והגשמיות אינו העיקר אלא מה שיש לו בנים יר"ש ועוסקים בתורה

כִּי בְּמַקְלֵי עֲבָרָתִי אֶת הַיְרֵדָה הָיָה:

צספר פענח לזא [המחבר היה א' מגדולי הראשונים הובא כמה פעמים בתוס' ה"ה רבינו יצחק בן יהודא הלוי] שהקשה אם הכל נלקח מיעקב ולא נשאר רק המקל, הלא בפרשת ויצא כ' שיעקב לקח שמן ויצק אותה על ראש האבן שעשה למצבה, מאיפה מצא שמן ליצוק, וכתב שם צסס המלך כי המקל היתה חלולה ומלאו יעקב בשמן כדי שיהיה לו תמיד שמן להאיר לו בשעת הלימוד, ובזכות השמן שסייע לו ללמוד, עזר ליעקב שיעבור את הירדן, מק"ל ר"ת מעולם קוינו לך, דהיינו התורה שנברא קודם בריאת העולם קרע את הירדן.

עַם לְבָן זָרָתִי:

פרש"י ותרי"ג מצות שמרתי, וצריכים להבין לאיזה תועלת אמר לעשו הרשע ששמר המצות, דמה איכפת לו לעשו עם יעקב שומר המצות או לא, וכמו המפרשים דבאמת היה לעשו הרשע טענה על יעקב מה לך צורך בעולם הזה הלא אתה איש תם יושב אוהלים ויש לך חלק גדול בעולם הבא, והעולם הזה תשייר בשבילי, וכן הסכימו ביניהם בעודם במעי אמן כמבואר בחז"ל, אלא דיעקב יש לו טענה שמגיע לו עולם הזה גי"כ, על פי המבואר בגמ' ב"מ דהמציל מזוהו של ים האבידה שייך לו כי הבעלים נתייאשו, ואמרו חז"ל הובא ברש"י על הפסוק יום השישי ויכולו השמים וגו' שתנאי התנה הקב"ה עם מעשי

יש כמה טעמים למה שלח השלוחים, י"א שאחר שלבן הלך לדרכו שלח שלוחים לעשו כדי להודיעו מה שקרה בינו לבין יעקב שברח מאתו וגנב העי"ז שלו, גם הגיד לו באיזה מקום יעקב נמצא כדי שעשו יוכל לבוא ללחום עמו, ואיתא צספר היצר שאותן שלוחים שלבן שלח לעשו הלכו אח"כ לרבקה וסיפרו לה שיעקב מגיע ועשו הולך לקראתו, כדי לגרום לה צער מזה, ושלחה רבקה ע"ב שלוחים ליעקב לספר לו שעשו הולך לקראתו ויהיה מוכן ומזומן לפייסו וליתן לו מתנות ולכבדו, ועי"ז יסיר חרון אפו, צוה"ק מוסף שיעקב רצה לפייסו בחיי אביו יצחק כי ידע שבחיי יצחק יקבל הפיוס יותר, כי עשו אמר יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי, הרמז"ן כתב שיעקב היה צריך לנסוע מחוץ לבאר שבע דרך הירדן שהוא קרוב להר שעיר מקום מושבו של עשו, ולא רצה לעבור דרך עשו בלי להודיעו שלא יהיה לעשו אח"כ טענות שעבר דרך מקומו בלי ידיעתו, לכן שלח לו השלוחים.

כֹּה תֹאמְרוּן לְאֲדֹנָי לְעֵשׂוֹ כֹּה אָמַר עֲבָדְךָ יַעֲקֹב:

יש לדקדק בכפל הלשון שהתחיל כה תאמרו ו אח"כ שוב אמר כה אמר, ועוד קשה למה הוצרך לומר להמלאכים "לאדוני לעשו", דבשלמא כשמדבר לעשו צריך לדבר אתו בדרך כבוד, אבל כשמדבר להמלאכים אודות עשו לא הוצרך לומר לאדוני.

ותי"ה ג"ר יהונתן אייזנשטיין ז"ל כי איתא בגמ' סוטה שברכת כהנים מעכב שצריך להיות דוקא בלשון הקודש שנאמר "כה תברכו", וכל שנאמר כה בלשון ציווי צריך להיות בלשון הקודש ולא בלשון אחר, ומשום כך אמר יעקב כה תאמרו ו שידברו דוקא בלשון הקודש ולא בלשון אחר. והטעם שרצה שיאמרו בלשון הקודש, מזכור צנועם אלימלך שדרך צדיקים שפעמים מדברים דברים פשוטים אבל באמת טמון בהם כמו תפילה, ולכן רש"י פי' גתי בגימ' תרי"ג שרמז לו ששמר תרי"ג מצות, וקשה מה איכפת לו לעשו ששמר תרי"ג מצות, אלא יעקב אבינו אמר "גרתי" ופשטות הכונה שאני רק גר ולא חשוב כפרש"י, אבל התכוין גם להתפלל להשם שזכות המצות יגן בעדו, וכן אמרו חז"ל "שור" בגימ' "שנולד יוסף" שרצה לרמז לו שיוסף הוא שטנו של עשו כמבואר ברש"י פרשה הקודם שאחר לידת יוסף רצה יעקב לחזור הביתה ולא היה מתירא מעשו. ולכן כתיב כה תאמרו ו "לאדוני לעשו", ולפי הנ"ל א"ש שכונתו להקב"ה שהוא גי"כ ישמע מה שטמון בפנימיות מילים אלו

עו' כך משה ויפגעו בו מלאכי א' מלאכי א"י שבא להגיד לו שהשתוקקות לחזור לא"י ג"כ ברא מלאכים, חשב ולא עשה מצוה "מעלה עליו הכתוב" יש לה המעלה כאילו עשאו.

פ' במקלי עברתי את הירדן ה'ה:

יש להבין למה הזכיר יעקב העובדא שעבר הירדן במקלו [דהיינו שהירדן בקע בשבילו בעת עברו את הירדן]. דמבואר בריש חולין שר' פנחס בן יאיר הלך לדבר מצוה ורצה שנהר גינאי יבקע בשבילו אמרו לו הנהר גם אני עושה ציווי ה' להיות זוחל כנהר, אמרו לו ר' פנחס אבל אני בעל בחירה והנני גדול במדרגה ממך ולכן חייב אתה לבקוע ממנו, והנה יעקב כשהלך מבית אביו היה זה על פי מצות כיבוד אב שציוה לו לילך לחרן לחפש זיווגו, וא"כ היה לו מעלה יתירה על הירדן שהוא בעל בחירה העושה מצות כיבוד אב, אבל באמת טענה זו אינו נכון דיעקב לא היה לו ברירה שהלא היה בורח מפני עשו ובעל כרחו הוצרך לברוח מביתו, ושוב אינו בעל בחירה ולמה זכה לבקוע הירדן אם עשיית המצוה לילך לחרן היה בעל כרחו, וצריכים לומר שכשהיה בורח מחרן לא היה מתירא כלל מפני עשו שהיה בוסח בה, וכל הליכתו היה אך ורק משום מצות כיבוד אב, ושפיר בקע הירדן בשבילו כיון שהיה בעל בחירה על המצוה שעשה דהיינו מרצונו ולא בע"כ, וזה מה שאמר כאן שלא הבין למה עכשיו הוא מתירא מפני עשו ובעת כרחו מבית אביו לא היה מתירא, והראיה כי במקלי עברתי את הירדן שהיה הירדן בקע בשבילו כיון שהיה הולך רק משום המצוה והיה בעל בחירה כנ"ל, ועל זה אמר ויירא יעקב מאוד ויצר לו שהיה מיצר לו למה הוא מתירא.

הצילני נא מיד אחי מיד עשו:

הגרעק"ל מפרש את המשנה [ברכות ה'] אפילו המלך שואל בשלומו - באמצע התפילה - לא ישיבנו, אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק, דהיינו יש מלך השואל בשלום היהודים ורוצה לקרבם ולהשפיע עליהם חוקות העכו"ם ויש מלך רע כנחש המכביד בגירות קשות על בני ישראל, ומשניהם יש להיזהר ולא להפסיק מלהתפלל להקב"ה לא יארע נזק לבני ישראל בין ברוחניות בין בגשמיות, וזה הביאור הצילנו נא מיד אחי אפילו אם יהיה עמי כאח גם זה אינו טוב להיות אח עם הגוי, ומיד עשו הרשע הרוצה לעשות רע, שניהם סכנה כאחד.

הגה"ק בעל התניא ז"ל אמר פעם להרזי ר' צדוק ממעוזבו ז"ל לאחר מעשה שהיה לו איזה חילוקי דיעות ושלחו שלוחים לעשות שלום ולא הועילו כלום ולאחר איזה זמן נפגשו שני הצדקים ביחד ועשו שלום ביניהם, שמצינו שיעקב שלח מלאכים לפייס את עשו ולא הועילו וחרו לומר לו שהולך לקראתו וארבע מאות איש עמו, אבל לבסוף כשיעקב בעצמו פגש עם עשו כתיב וישקוה והיה שלום ביניהם, מכאן ראינו שכשצריכים לעשות שלום בין איש לחבירו אינו מועיל שלוחים ואפילו מלאכים ממש, אלא צריכים לילך בעצמו ואז כשנפגשים פנים אל פנים יש סיכויים שיהיה שלום אמיתי ביניהם.

פ' ירא אנכי אתו:

למה לא כ' כי יראתו, ולמה האריך בלשונו, יש מפרשים שהיה מתירא ממה שאמר "אנכי עשו בכורך".

ויאבק איש עמו:

ופרש"י חז"ל שהיה שרו של עשו, ולהלך בפרשת וישב כתיב ביוסף כשהלך לבקש את אחיו, וימצאוהו איש פרש"י זה גבריאל, וקשה שכאן אומרים סתם איש זה שרו של עשו ושם אומרים סתם איש זה המלאך גבריאל, ופ"י הגה"ק בעל הדברי חיים מלאנו ז"ל שאצל יעקב כתיב שביקש ברכה מן המלאך השיב לו המלאך שלחני כי עלה השחר ופרש"י שהיה צריך לומר שירה

בראשית אם מקבלים התורה מוטב ואם לאו הריני מחזיר את כל העולם לתוהו ובוהו, נמצא שמקיימי התורה הם המצילים את העולם מחורבן, ולכן אף שבאמת שייך עולם הזה לעשו אבל אם אינו מקיים המצות הכל אבוד עבורו, ושוב הוא יעקב המקיים התורה מי שזוכה לעולם הזה, ולכן אמר לו יעקב תרי"ג מצות שמרתי וממילא מגיע לי עולם הזה ואין לך טענות עלי.

י"א הטעם ששלח מלאכים ולא סתם שלוחים, דידוע שהמלאכים נבראו ביום שני לבריאת העולם והאדם נברא ביום ו', וא"כ לכאורה המלאכים מעלתם גדולה מבני אדם, אפי"כ י"ל דבכח המחשבה האדם יותר גדול מן המלאכים כי במחשבה נראו תחילה כמו שאמרו חז"ל בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית, שתכלית הבריה היה בשביל ישראל, ומשום כך מצינו שהאדם יכול להשתמש במלאכים ממש שישמשו לו, וכן מצינו ביעקב שהשתמש עם מלאכים ממש, כי היה גדול מהם מצד מחשבתו של הקב"ה, והנה עשו טען שהוא הבכור כי הוא נולד קודם יעקב, אמנם במחשבה נברא יעקב תחילה, כי מי שנברא תחילה במחשבה הוא היוצא אחרון כמו שפותרת שמניחים בתוכו שני אבנים הנכנס ראשון יוצא אחרון, לכן הראה לו יעקב שכן המחשבה הוא יותר גדול מכח המעשה והראיה שהוא יכול לשלוח מלאכים אף שלמעשה נולד אחר המלאכים ביום השישי מ"מ כח המחשבה הוא יותר גדול וזהו העיקר ממילא הוא הבכור כנ"ל.

ויירא יעקב מאד ויצר לו:

פרש"י שהיה מתירא שמא יהרג הוא ושמא יהרג אחרים, וקשה מה איכפת לו אם יהרוג אחרים דהיינו עשו וחברתו, הלא באבוד רשעים רינה ואנו מתפללים על זה תמיד וכל הרשעה כעשן תכלה, וי"ל שיעקב היה מתירא מלהרוג עשו כי יעקב קנה הבכורה ממנו אף שהיה דבר שלא בא לעולם דהא יצחק היה חי, מ"מ קי"ל להלכה שע"י שבועה אפשר לקנות אפילו דבר שלא בא לעולם, [עי' תוס' ריש פרק אעפ"י דנעשה שיעבוד הגוף ואמ"ל בזה], נמצא שכל קיום מכירת הבכורה היתה רק מחמת השבועה שעשה עשו ליעקב, אמנם כל זה מועיל אם עשו חי, אבל אם היה עשו מת קי"ל דאין אדם מוריש שבועה לבניו, נמצא שהיה כל השבועה בטל, וממילא יתבטל כל המכירה, לכן לא רצה יעקב שעשו ימות אלא שיחיה ויהיה המכירה חל הבכורה, וזה מה שפרש"י שהיה מתירא שמא יהרג אחרים.

ויירא יעקב מאד וגו':

יש לדייק מהו הלשון מאוד, היה די אם הפסוק אומר לנו שהיה מתירא, אלא דבאמת מצינו שיעקב היה לו הבטחה מהקב"ה והנה אנכי עמך ושמרתני ככל אשר תלך, אבל היה מתירא מקיטרוג שהוא לא היה מקיים כיבוד אב ואם בשעה שהיה בחרן ובפרט שהם אמרו לו שיהיה שם רק ימים אחדים והוא נשאר יותר, ובאותו זמן היה עשו מקיים מצות כיבוד אב, לזה רמז הפסוק ויירא יעקב "מאד" בגימטריא "כיבוד אב", שהיה מתירא מחמת מצוה זו, אמנם יעקב היה לו גם זכות מצות כיבוד אב, והגה"ק מהי"ל מצעלזא ז"ל מסביר שזה כונת רש"י בסו"פ תולדות עה"פ וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה ארם אל לבן בן בתואל הארמי אחי רבקה אם יעקב ועשו, וכ' רש"י איני יודע מה מלמדינו, והסביר הוא זצ"ל ש"ל דכיון דכ' מקודם וישמע יעקב אל אביו ואמו דהיינו שהיה לו זכות כיבוד אב ואם, ולפלא שהגימטריא של כבד את אביך ואת אמן הוא כמו הקל קול יעקב והדידים ידי עשו], והנה הס"ת של כ' מלאכיו יצוה לך השם יוה"ך גימטריא אם, ויש בזה רמז להמלאכים ששלח.

ויש להוסיף שגם הציווי של רבקה עד אשר ישוב חמת אחיך היה בכל הציווי לילך בנחת עם עשו, ועי' בספר נפלאות יעקב איך הפסוקים בגימטריא ממש הפסוקים של כיבוד או"א ביתרו ובאותחנן.

לע"נ

הרה"ח ר' דוד אליהו בן הרה"ח ר' יוסף חיים גרינוואלד זצ"ל

לע"נ

הרה"ח ר' בנימין בייטש בן הרה"ח ר' ישראל חזנוניו זצ"ל

כתיב שויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם אף שהיו מקיימו המצות אבל אם אין מקיימים הגדרים אזי יש פירצות ומשום כך התחתנו הרבה מהם עם גוים.

המלחמה של יעקב עם שרו של עשו היה על הפך של שמן של נס חנוכה כמזואר נשלה"ק. י"ל דענין חכמת יונית הוא שהחכמה אין לו קשר עם החכם אינו מהפך המידות כלל, וזה גורע יותר ממי שאינו לומד כמבואר בשבת ל"א. דבלי יראת שמים אין החכמה כדאי משל לאדם שאומר לשלוחו העלה לי כור של חיטין לעלייה הלך והעלה לו א"ל עירבת בהן קב חומטין א"ל לאו א"ל מוטב אם לא העלית, כי התבואה מסריח, וכן מי שיש לו חכמה בלי יראה, בא לכלל גאווה והשחתה, וזהו ענין של וטמאו כל השמנים שמן רמז לחכמה בלי טהרה אין החכמה שוה כלום, ועל זה היה המלחמה עם שרו של עשו שהסכים על השם ישראל ולא ע"ש יעקב.

מש"כ נשלה"ק איתא שיעקב אבינו נשאר להציל פך שמן שבו השתמשו לנס חנוכה אנשי כנה"ג החזירו עטרה ליושנה שאמרו הגדול הגיבור והנורא, ונוראותיו הן שכלל ישראל נשאר באוה"ע, שמן אינו מתערב עם שאר משקים, הנסיון של דור חשמונאים היתה שלא ראו נבואה לא ראו נסים בביהמ"ק לא ארון לא אורים ותומים, לכן התייאשו או התעצלו, וע"י כהנין הקדושים התלבשו עוז ולא הרגישו שהם לבדם אלא ונשגב ה' לבדו, הקב"ה הוא נצחיות זה היה החיזוק שלהם.

ולא היה לו פנאי לברך, מי שאינו יכול לעשות טובה לחבירו ואפילו לברכו סימן שזהו שרו של עשו, אבל אצל יוסף כתיב וימצאוהו איש והנה תועה בשדה ושאלהו האיש לאמור מה תבקש, מי שרוצה לעשות טובה לחבירו ולעזור אותו סימן שהוא מלאך קדוש.

בִּי שְׂרִיטָה עַם אֱלֹקִים וְעַם אֲנָשִׁים וְתוֹכֵל:

שמעתי מגדול אחד שפעם דיברו עליו מתנגדיו דברים חריפים מאוד וגם עשו מעשי אלימות כנגדו, אמר מצינו בתורה שיעקב נקרא ישראל משום שנצח המלאך, וקשה איזה נצחון הוא זה שיעקב נשאר אחר המאבק צולע על ירכו, אלא הביאור שהמלאך בודאי נאבק עם יעקב ויכוח רעיוני יעקב היה מצד הקדושה והמלאך שרו של עשו מצד הטומאה, וא"כ למה פגע המלאך בכף ירכו, כשיש ויכוח אין משתמשים בידים, אלא סימן הוא שהמלאך לא היה יכול לנצח את יעקב בויוכחים כי יעקב היה יותר גדול ממנו בזה, לכן השתמש באלימות לפגוע בגופו של יעקב, אמנם סימן הוא שיעקב נצח בהויכוח וזהו העיקר, כמו כן לפעמים יש ויכוחים בין שני אנשים, אבל אם משתמשים כמעשי אלימות סימן הוא שנצחנו בהויכוח ורק משום שאין ברירה אחרת עושים פגיעות, וזה מוסר השכל בכמה ענינים בהתנהגות בני אדם.

וַיֹּאמֶר לְמַה זֶה תִּשְׁאַל לְשֵׁמִי:

כַּמְשָׁן חֲכָמָה כִּתְּךָ דָּבָר חִידוּשׁ, שֶׁהִטַּעַם שֶׁבִיקֵשׁ שְׁמוֹ כִּיּוֹן שֶׁרָצָה לְבָרְכוֹ וְכִשְׁמִבְקָשִׁים בְּרַכָּה צְרִיכִים לְהַזְכִּיר שֶׁמֶן הָאָדָם, כְּמִבְּאֵר בִּירוּשָׁלַיִם, וְאֵף שֶׁבְּבִרְכוֹת דָּף ל"ד. מְבֹאָר שֶׁהַמְּבַקֵּשׁ עַל חִבְרֵי וְהוּא שֶׁמֶן אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ, עַי' מַג"א ר"ס ק"יט, הֵינּוּ דוֹקָא כְּשֶׁחִבְרֵי בְּצַעַר וְכִיּוֹן שֶׁהוּא רֹאֵה בְּצַעַר מִמֶּשׁ וּמִשְׁתַּתַּף עִמּוֹ יִכּוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּלֹא יִדְעֵת הַשֵּׁם, אֲבָל כִּשְׁנוֹתָנִים בְּרַכָּה, צְרִיכִים לְדַעַת הַשֵּׁם כְּדִי שִׁיחֹל הַבְּרַכָּה בְּשִׁלְמוֹת

עַל תִּיבַת "וּישָׁקָהוּ" נְקוּד, וְרַש"י מְסַבֵּר שֶׁאֵף שֶׁעָשׂוּ שׁוּנָא לְיַעֲקֹב אֲבָל בְּפַעַם הַזֹּאת רִיחַם עַל יַעֲקֹב, אֲבָל הֵבִיא בָּסֶס הַמְּדַרְשׁ עוֹד שִׁיטָה שֶׁבְּאִמַּת עָשׂוּ רָצָה לְנִשְׁוֹךְ אֶת צוּאָרֵי יַעֲקֹב וְלְהַזִּיק אוֹתוֹ וְנַעֲשֶׂה נֶס וְנִתְהַפֵּךְ צוּאָר יַעֲקֹב לְהִיּוֹת חֶזֶק כֶּאֱבָן, וְהוֹסִיף כְּמִדְרַשׁ [לֹא הוּבָא בְּרַש"י] שֶׁשְׁנִיָּהם בְּכוֹ יַעֲקֹב בְּכָה מִפְּנֵי הַיְסוּרִים שֶׁצוּאָרוֹ נַעֲשֶׂה כֶּאֱבָן, וְעָשׂוּ בְּכָה עַל שִׁשְׁיָנוֹ נִפְלוּ כִּי נִשַּׁךְ הָאֵבָן בְּחֻזְקוֹ.

מִסְפַּר הַבְּהֵמוֹת שֶׁנִּתְּן יַעֲקֹב לְעָשׂוֹ מְבֹאָר בְּזוֹאֲחָה"ק הֵם בְּגִימ' שְׁעִיר [תַּק"פ] [אִם לּוֹקָחִים בְּחֻשְׁבוֹן שֶׁהַגְּמָלִים הֵיוּ שְׁשִׁים כְּמִבְּאֵר בְּרַש"י].

כִּשְׁפָּגַשׁ יַעֲקֹב אֶת עָשׂוֹ כְּתִיב וּישְׁתַּחוּ אֶרְצָה שֶׁבַע פַּעֲמִים, אֵיתָא כְּמִדְרַשׁ עַל מְגִילַת אֶסְתֵּר שֶׁבְּשַׁעֲהָ שֶׁמְּדַרְשֵׁי לֹא כָרַע וְלֹא הִשְׁתַּחוּהוּ לְהַמֶּךְ, אִמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֲלֵא יַעֲקֹב אֲבִינוֹ הִשְׁתַּחוּהוּ לְעָשׂוֹ, הַשֵּׁיב מְדַרְשֵׁי אֵינִי נֹכַד שֶׁל בְּנִימִין "אִישׁ יִמִּינִי", וְאֵף שִׁיעֲקֹב וְכָל הַשְּׁבֵטִים הִשְׁתַּחוּ לְעָשׂוֹ אֲבָל בְּנִימִין עֲדִיין לֹא נוֹלַד וְלִכֵּן אֲנַחְנוּ אֵין מִשְׁתַּחוּיִם לְעָשׂוֹ.

וְלִכֵּן בְּתַפִּילַּתֵינוּ אֵינוֹ כּוֹרְעִים ז' פַּעֲמִים, בְּבִרְכוֹ, בְּתַחִילַת שְׁמוֹנָ"ע, בְּמִגַּן אֲבֵרָה, בְּמִדּוּם, בְּהַטּוֹב שִׁמְךָ, בְּעוֹשֶׂה שְׁלוֹם, וּבְנִפְיֵילַת אֲפִים, כְּדִי לְבַטֵּל אֶת הַכּוֹחוֹת הַטּוֹמְאָה.

וַיָּבֵא יַעֲקֹב שֵׁלָם:

כִּתְּנֵי צְנִי יִשְׁכַּר שֵׁלָם ר"ת שֶׁמֶן לְשׁוֹן מְלֻבוֹשׁ, אַעפ"י שֶׁהִיָּה אֲצֵל לִבָּן וְגַם הוּצָרָךְ הַשְּׁתַּדְלוֹת אֲצֵל עָשׂוֹ מְעוֹלָם לֹא שִׁנְיָה הַדֶּרֶךְ הַיְהוּדִי בְּעִנְיָנִים הַנּוֹזְכִּים, וּמַעֲשֶׂה אֲבוֹת סִימָן לְבָנִים כְּמִבְּאֵר כְּמִשָּׁךְ חֲכָמָה שֶׁבְּמִצְרַיִם אֵף שֶׁהֵיוּ עֵרוֹם וְעָרִיב בְּמִצְוֹת מ"מ כִּיּוֹן שֶׁשְׁמָרוּ עַל ג' דְּבָרִים הַלְלוּ נִשְׁאָרוּ יְהוּדִים, אֲבָל בִּימֵי עֲזָרָא

ברגשי כבוד והערצה נשגב אנו בזאת ברכת מזלא טבא מעומקא דליבא, אל מעלת האי גברא יקירא, לב טוב ומיטיב לכל, אהוב על הבריות ומקבל את

האדם בסבר פנים יפות, כבוד ידידנו

ר' **מנחם אליהו שטערן** הי"ו

לרגל השמחה השרויה במעונו

בלידת בתו שתחי' בשעטו"מ ובמזל"ט

והברכה אחת היא אל חמיו מעלת ידידנו היקר והדגול, רודף צדקה וחסד, מסור עבור בית מדרשנו הן בקולו הערב והן בידו הנדיבה, כביר המעש בפעולותיו המרובות למען הכלל והפרט, כבוד

הרה"ח ר' **מרדכי יהודא וולדמאן** הי"ו

ולאביו היקר סיני ועוקר הרים, מעלה פנינים

יקרים מפז, איש חמודות יקר שבערכין, האי גברא

יקירא, ממזרח שמש עד מבואו מהולל בפי כל,

הרה"ח ר' **יצחק סיני וולדמאן** שליט"א

לרגל הולדת הנכדה / הנינה בשעטו"מ

יהא רעוא מן קדם אבוהון די בשמיא שיזכה

לגדלה לתורה ולחופה ולמעשים טובים במידה

מרובה וגדושה מתוך חדווה והרחבת הדעת ומתוך

בריות גופא ונהורא מעליא לטובה ולברכה, אכ"י"ו

הקידושא רבה בבית מדרשנו לאחר התפילה

**במוצש"ק מתחילין לומר
ותן טל ומטר לברכה**

לע"נ

הרה"ח ר' פִּינְחָס בֶּן הַרְה"ח ר' בְּנִימִין בִּינְיָוִין חוֹזְנֵינִים זצ"ל

אשר הלך לעולמו לאחר שהזדקן ביסורים קשים וקבלם באהבה בשב"ק פ'ר' שמיני לסדר 'בקרובי אקדש' - נוניסן תשע"ז

